

KARAKTERISTIKE I PREDNOSTI TEHNIKE JEDNOREČENIČNOG SAŽETKA U NASTAVI STRANOG JEZIKA

Sažetak: U ovom radu autor prikazuje i opisuje prednosti i mane jedne od savremenih tehnika u nastavi stranog jezika, Tehniku jednorečeničnog sažetka. Dosadašnja istraživanja potvrđuju efikasnost ove tehnike u nastavi prirodnih nauka i ističu značajan uticaj na poboljšanje i kvalitet nastave. Autor je primenio Tehniku u nastavi stranog jezika i dokazao da pozitivno utiče pri učenju stranog jezika. U istraživanju su učestvovala dve grupe učenika – kontrolna i eksperimentalna. U radu se prikazuje i objašnjava način na koji je istraživanje sprovedeno. Prikazuju se rezultati dobijeni i prikupljeni kvalitativnom i kvantitativnom metodom, koji potvrđuju da Tehnika jednorečeničnog sažetka ima uticaja i značaja u nastavi stranog jezika.

Gljučne reči: test, jezik, tehnika, istraživanje, rezultati

1. Uvod

Devedesetih godina prošlog veka reforme u obrazovanju tragale su za odgovorom na osnovna pitanja u metodici nastave: koliko dobro studenti uče i koliko efikasno nastavnici predaju određeno gradivo (Cross & Angelo, 1993: 2). Prvo pitanje odnosi se na činjenicu vezanu za ocenjivanje samih studenata, dok drugo pitanje predstavlja stalnu debatu o istraživanju i predavanju na času, postavljajući dilemu vezanu za pitanje kako proceniti da je neko predavanje dobro (Cross & Angelo, 1993: 2).

Kros tvrdi da istraživanje u nastavi i ocenjivanje, odnosno sprovođenje nekih od metoda direktno vodi do poboljšanja učenja i predavanja. Istraživanja u vreme nastave, kao i sprovođenje raznih metoda i tehnika u nastavi, podstiču nastavnika da bude što sistematičniji i da istovremeno pažljivo posmatra svoje studente kako uče (Cross & Angelo, 1993: 3).

Po Braunu, metode jesu skup odnosno primena teorijskog i praktičnog znanja, i predstavlja ih kao „teorije u praksi“ (Brown, 1993:14). Braun (Brown, 1993:166) tvrdi da se metodologija učenja menja na svakih dvadeset i pet godina, da se dolazi do novina u metodama učenja, ali da se pre svega zadržavaju stare dobre ideje, odnosno stari aspekti koji su do tada istraženi. Na postojeća dostignuća metode se dalje razvijaju, kaže Braun, nazivajući ovu pojavu „kružni tok“ koja se očituje u revolucionarnoj audiolingvalnoj metodi, kasnih 40-ih odnosno ranih 50-ih godina prošlog veka.

Početakom 70-ih godina 20. veka jasno se vidi prožimanje, odnosno veza između teorijskih disciplina i metodologije učenja. U isto vreme mnogi lingvisti pokušavali su da dođu do što boljih odgovora kada je u pitanju prirodan tok komunikacije u jeziku, istraživali su komunikativnu sposobnost kod ljudi i želeli da dođu do objašnjenja o intelektualnom procesu jezika.

Nastava stranog jezika u velikoj meri dala je odgovore na ova teorijska pitanja, upravo uz pomoć raznih metoda i tehnika koje je sprovodila u nastavi stranog jezika, naglašavajući važnost timskog rada među učenicima, razvoj individualnih strategija za uspehom, a iznad svega fokusirajući se na važnost komunikativnog procesa kada je u pitanju učenje jezika.

Komunikativni pristup učenju stranog jezika jeste u današnje vreme uobičajena metoda svakog nastavnika koji predaje strani jezik, a istovremeno i cilj. Pored mnogih pravila i definicija koje učenici treba da savladaju pri učenju stranog jezika, umeće nastavnika vidi se u tome koliko će brzo i efikasno naučiti učenike da jezička i gramatička pravila što brže i bolje primene u komunikaciji stranog jezika, a koja treba da zvuče prirodno i spontano (Brown, 1993: 15). Uz pomoć metoda i tehnika koje nastavnik primenjuje u nastavi izgrađuje se most koji povezuje dve tačke: s jedne strane jeste tačka koja predstavlja teoriju o jeziku, a druga tačka predstavlja praktičnu primenu jezika (komunikaciju). Autor ovog rada se u potpunosti slaže sa Braunom da ne postoji ni pravilo, ni recept za primenu metoda u nastavi, kao ni metoda koja se izvodi na brz i prilično lak način, i ništa ne garantuje da će se postići uspeh. Svaki učenik je jedinstven i svaki nastavnik je jedinstven i svaka veza između nastavnika i učenika je jedinstvena, tako da nastavnik sâm mora da pronađe svoj pravac, odnosno način na koji će uspostaviti i izgraditi odnos sa đacima, a da pri tome i rezultati u učenju gradiva budu vidljivi (Cross & Angelo, 1993).

Tri institucije podržale su istraživanje u nastavi od 1986–1988: The National Center for Research to Improve Postsecondary Teaching and Learning (NCRIPTAL), The Harvard Graduate School of Education i Harvard Seminar on Assessment, koje su pomogle da se uradi prva verzija „Tehnike evaluacije u nastavi“ (Cross & Angelo, 1988).

Početakom 1988. godine, zahvaljujući Fondaciji Ford osnovan je fond koji je podržao projekat istraživanja u nastavi započet na Harvardu, a zatim je ceo projekat prebačen u Kaliforniju (Cross & Angelo, 1993). Zahvaljujući ovom fondu, više od pet hiljada nastavnika učestvovalo je u projektu o metodama u samoj nastavi, intenzivnom radu i administraciji, kao i na analizama beležaka samih nastavnika o ciljevima predavanja (Cross & Angelo, 1993).

Nastava stranog jezika je u velikoj meri dala odgovore na ova teorijska pitanja upravo uz pomoć raznih metoda i tehnika koje je sprovodila u nastavi stranog jezika, naglašavajući važnost timskog rada među učenicima, zatim razvoj individualnih strategija za uspehom, a iznad svega fokusirala se na važnost komunikativnog procesa kada je u pitanju učenje jezika.

U radu je predstavljena Tehnika jednorečeničnog sažetka u nastavi stranog jezika. Predstavljene su takođe njene prednosti do kojih dolazi ako se Tehnika primenjuje u nastavi. Tehnika jednorečeničnog sažetka jedna je od tehnika koja može

jednostavno da se primeni u nastavi stranog jezika, a da pri tome ima pozitivan uticaj na poboljšanje znanja tog jezika. Može da se primeni kako u malim tako i u velikim grupama učenika. Ne zahteva veliku pripremu nastavnika, a s druge strane nastavnik dobija povratnu informaciju od učenika da li su i koliko savladali predavane nastavne jedinice. U ovoj tehnici traži se da učenici u jednoj rečenici sažmu predavano gradivo, što znači da učenici moraju veoma pažljivo i aktivno da prate nastavu, kako bi bili u mogućnosti da izdvoje srž gradiva i sažmu ga u jednu rečenicu. Tehnika jednorečeničnog sažetka zahteva od učenika da kratko i jasno prepričaju gradivo odgovarajući na sledeća pitanja: ko, šta, kome, kada, gde, kako, zašto?

Na osnovu odgovora i diskusije koja sledi nakon sprovođenja Tehnike nastavnik zaključuje da li nešto od predavanog gradiva treba da se ponovi ili objasni, kako bi učenici što bolje savladali gradivo.

Kros i Anđelo (Cross & Angelo, 1993: 123) objašnjavaju da postoje mnogobrojni razlozi zbog čega ova tehnika treba da se primenjuje u nastavi:

- Pri provođenju ove tehnike učenici usvajaju bitne informacije i fokusiraju se samo na bitne činjenice.
- Poboljšava se pamćenje.
- Poboljšava se slušanje i pažnja na času, kao i koncentracija.
- Formira se kritičko mišljenje učenika.
- Poboljšavaju se veštine učenja, strategija, navika.
- Učenici postaju bolje organizovani za učenje i pripremu ispita.
- Nastavnik može da identifikuje problem i da odreaguje na vreme.
- Poboljšava se komunikacija između nastavnika i učenika.
- Poboljšava se komunikacija među samim učenicima.
- Nastavnik ima mogućnost da bolje upozna svoje učenike i obrnuto.
- Učenici jednostavno i brzo mogu da ponove gradivo pred ispit ili za bilo koji drugi vid provere znanja.

U radu je naveden predmet i cilj ovog rada, hipoteze, opis ispitanika, opis materijala i instrumenata za skupljanje podataka koji su korišćeni u istraživanju, kao i sam opis toka istraživanja.

Obrada podataka urađena je u programu *SPSS*. Urađene su sledeće analize: frekvencijska analiza uzorka, izračunavanje prosečnih vrednosti na testovima znanja i pitanjima iz završne ankete (izračunavanjem aritmetičkih sredina i standardnih devijacija), t-testovi za nezavisne uzorke kojima je utvrđena razlika u postignuću ispitanika iz eksperimentalne i kontrolne grupe na pojedinim testovima, kao i Pirsonovi koeficijenti linearne korelacije, kojima je ispitana međusobna povezanost uspeha na testovima znanja sa zadovoljstvom korišćenim tehnikama u nastavi.

Ovo istraživanje potkrepljeno je i kvalitativnim istraživanjem. Pored intervjua, tokom celog istraživanja vršeno je i posmatranje učenika na časovima obrade.

2. Predmet i cilj rada

Predmet ovog rada jeste da se utvrdi da li i na koji način Tehnika jednorečeničnog sažetka ima uticaja na nastavu stranog jezika, i to ne samo na kvalitet nastave, već i na kvalitet i kvantitet znanja jezika kod učenika. Ukoliko nastavnik pokloni malo pažnje razmišljajući o tehnicima ili metodi koju bi mogao da primeni u nastavi stranog jezika, kako bi jezički materijal učenicima učinio što pristupačnijim, to može biti jedan od veoma velikih preduslova za brže i bolje učenje (Cross & Angelo, 1993: 57).

Cilj ovog rada jeste utvrđivanje efikasnosti Tehnike jednorečeničnog sažetka u nastavi engleskog jezika. Autorov cilj je da dokaže da primenom ove tehnike u nastavi dolazi do boljeg rezultata učenja stranog jezika, u ovom slučaju, engleskog jezika. Pored ovog, cilj je da se utvrdi da nastavnici primenom različitih nastavnih tehnika čine nastavu zanimljivijom, pa nastava prestaje da se izvodi na tradicionalan način. Cilj je dokazati da učenici mnogo brže i više mogu da savladaju na času na kojem se primenjuje neka od metoda ili tehnika. Osim toga, autor nastoji da dokaže da učenici aktivnije učestvuju na nastavi i da primena Tehnike jednorečeničnog sažetka podstiče učenike na dodatni rad kod kuće.

3. Hipoteze

U radu autor postavlja sledeće hipoteze:

- **Opšta hipoteza:** Primenom Tehnike jednorečeničnog sažetka u nastavi stranog jezika poboljšava se znanje stranog jezika.

- **Specifične hipoteze:**

- **Hipoteza H1:** Ispitanici iz eksperimentalne grupe pokazuju izraženo zadovoljstvo korišćenjem Tehnike jednorečeničnog sažetka u nastavi stranog jezika.

- **Hipoteza H2:** Postoji statistički značajna povezanost uspeha na testovima znanja iz stranog jezika i zadovoljstva učenika nastavom.

4. Opis ispitanika

Istraživanje je obavljeno u Filološkoj gimnaziji. Ispitanici ovog istraživanja bili su učenici treće godine Filološke gimnazije, smera Savremeni jezici. Za istraživanje su odabrani učenici koji uče engleski jezik kao prvi strani jezik.

U istraživanju je učestvovalo ukupno 48 učenika, od toga su 24 učenika iz jednog odeljenja činila eksperimentalnu grupu u ovom istraživanju, a 24 učenika iz drugog odeljenja kontrolnu grupu u istraživanju. Od ukupnog broja ispitanika eksperimentalne grupe muškarci su činili 25% (6), a devojčica je bilo 75% (18) dok su u kontrolnoj grupi muškarci činili 20,84% (5), a devojčice 79,16% ispitanika. Pomoću upitnika utvrđeno je da su učenici i eksperimentalne i kontrolne grupe

učili engleski jezik najmanje šest, a najviše deset godina. Uz pomoć dijagnostičkog testa utvrđeno je da ispitanici koji učestvuju u kontrolnoj i eksperimentalnoj grupi vladaju B2 nivoom znanja engleskog jezika.

Učenici nisu navikli na ulogu ispitanika u istraživanjima u naučne svrhe, ali istraživač je primetio da su učenici pre nego što je započeto istraživanje obavili razgovor s razrednim starešinom i psihologom gimnazije, koji su učenike uputili u to o kakvom se istraživanju radi i objasnili predstojeće zadatke. Značajno je napomenuti da su učenici svoj zadatak i ulogu u ovom istraživanju shvatili vrlo ozbiljno i tako se i odnosili prema njemu, svesni činjenice da se ova tehnika sproveda da bi istraživač procenio koliko i kako se gradivo savladalo.

Autor napominje da ne radi u gimnaziji kao profesor i da učenicima nije poznat, te ističe da je to jedini razlog zbog kojeg su se učenici na samom početku istraživanja ustručavali da učestvuju u razgovoru. Međutim, već nakon prvih časova ova situacija bila je prevaziđena, i atmosfera na časovima u toku istraživanja bila je vrlo prijatna i prijateljska, što je autor nakon kvalitativne i kvantitativne analize odgovora i potvrdio.

Odabir nastavnih jedinica na kojima je istraživač primenio Tehniku i uradio istraživanje jesu jedinice koje su pratile Nastavni plan i program. Pre svega, vođeno je računa o tome da se tehnika prilagodi i primeni Nastavnom planu i programu. Takođe je vođeno računa o materijalu koji je trebalo da se obradi na nastavi engleskog jezika, izabere tehnika koja može lako da se primeni na nastavnu jedinicu. Autor se oslanjao na tvrdnje Anđela i Krosa da svaka tehnika ne može da se primeni za svaku nastavnu jedinicu i da nastavnik treba da vodi računa oko odabira tehnika (Cross & Angelo, 1993: 84).

Efikasnost tehnika koje je istraživač primenio u nastavi odmah je testirana nakon časa, po završetku malog odmora u trajanju od deset minuta. Testiranje odmah nakon sprovođenja Tehnike jednorečeničnog sažetka istraživač je uspeo da obavi uz pomoć testova višestrukog izbora, kako ispitanici ne bi bili previše opterećeni. Istraživač je svestan činjenice da testom višestrukog izbora testira samo receptivno znanje učenika i da je velika mogućnost da učenici pogode tačan odgovor.

5. Etape istraživanja

Sam tok istraživanja sproveden je u nekoliko etapa.

U prvoj etapi istraživanja ispitanici su uradili dijagnostički test na osnovu čega je istraživač utvrdio da učenici na kojima će se izvršiti istraživanje vladaju istim jezičkim nivoom B2, tako da su učenici na početku istraživanja bili podeljeni u dve skoro identične grupe, eksperimentalnu i kontrolnu.

Druga etapa istraživanja izvodila se nakon sprovođenja Tehnike jednorečeničnog sažetka. Treću etapu istraživanja istraživač je sproveo kao odloženi test, odnosno merenjem dugoročne retencije. Na taj način autor je dobio podatke o

tome koliko su učenici zaista usvojili predavano gradivo i u eksperimentalnoj i u kontrolnoj grupi, kako na receptivnom tako i na kognitivnom nivou.

5.1. Časovi obrade nastavne jedinice

Časove obrade nastavne jedinice izvršio je sam istraživač.

Ističe se da su učenici i kontrolne i eksperimentalne grupe radili identične testove s istim vremenskim trajanjem nakon sprovedene Tehnike, ali da se u kontrolnoj grupi tehnika nije primenila u vreme istraživanja, već su se nastavne jedinice sprovele na tradicionalan način predavanja. U eksperimentalnoj grupi istraživač je nastavu sproveo uz pomoć navedene tehnike. Učenici su se veoma trudili, maksimalno podržavali nastavu i učestvovali na samom času.

5.2. Časovi obrade Tehnike jednorečeničnog sažetka

Po planu i programu učenici su ponavljali upotrebu glagolskih vremena u engleskom jeziku. Učenicima su data tri mala teksta u kome su svi glagoli bili podvučeni. U jednoj od vežbi bila su ispisana pravila o upotrebi glagolskih vremena u engleskom jeziku, a u drugoj nazivi glagolskih vremena. Učenici su povezali svaki podvučeni glagolski oblik s tačnim nazivom vremena i spojili s adekvatnom definicijom, odnosno značenjem.

Usledila je diskusija o upotrebi svakog podvučenog glagola, a zatim je istraživač primenio Tehniku jednorečeničnog sažetka. Ispitanici su dobili kartončić od istraživača na kome je trebalo da za svako vreme koje se nalazilo u tekstu napišu po jednu rečenicu o njegovoj pravilnoj upotrebi. Zatim je usledila pauza od 5 minuta, nakon koje je istraživač sproveo Test višestrukog izbora.

5.3. Merenje kratkoročne retencije

Test višestrukog izbora rađen je deset minuta posle završetka obrade. Test kratkoročne retencije ne meri koliko je gradivo naučeno ili usvojeno, nego koliko je skorašnje odnosno prethodno učenje bilo uspešno i kvalitetno. Testovi koje su ispitanici radili odmah nakon časova obrade bili su prilično jednostavni i merili su receptivno znanje. Ispitanici su na svakom testu dobili po deset rečenica. Svaka rečenica imala je po tri ponuđena odgovora, te je ispitanici trebalo da zaokruže po jedan odgovor za svaku rečenicu.

5.4. Merenje dugoročne retencije

Pimsler (1667) tvrdi da je ponavljanje gradiva nakon obrade veoma važno. Zbog te činjenice ispitanici su naredna dva časa ponavljali i uvežbavali predavano gradivo i u eksperimentalnoj i u kontrolnoj grupi, nakon čega je istraživač za narednu nedelju najavio testiranje. Test dugoročne retencije obuhvatio je gradivo rađeno isključivo s istraživačem na časovima obrade. Obe grupe ispitanika radile su identičan test. Na ovom testiranju ispitanici nisu imali mogućnost višestrukog izbora na testu.

6. Kvalitativna analiza

Kvalitativna analiza u ovom istraživanju obuhvata intervju i posmatranje učenika za vreme sprovođenja tehnike na nastavi engleskog jezika. Cilj prikupljanja podataka ovim putem bio je da ispitanici iz dve grupe iskažu mišljenje o časovima obrade verbalnim putem.

Skupljanje podataka za kvalitativnu analizu obavljeno je nakon testa za merenje dugoročne retencije. Intervju s ispitanicima obavio se u biblioteci Gimnazije po završetku nastave, kako ispitanici ne bi zostajali s redovne nastave koja je bila u toku.

U cilju prikupljanja željenih podataka ispitanicima je obećana diskrecija, odnosno potpuna anonimnost na intervjuu. Istraživač je, pre nego što je započeo intervju, odnosno odmah nakon što je izabrao ispitanike iz obe grupe, naglasio da se intervju obavlja isključivo u cilju dopunjavanja istraživanja u kome su oni već učestvovali. Ispitanici su insistirali na tome da se intervju obavi na srpskom jeziku, da ne razmišljaju o tome da li će biti u stanju da iskažu svoje mišljenje. Istraživač se složio s ispitanicima u cilju dobijanja što boljih rezultata.

Istraživač je u ovom delu istraživanja za kvalitativnu analizu izabrao ispitanike koji su po njegovom mišljenju bili najaktivniji za vreme časova obrade. Korišćena pitanja u vreme intervjuu bila su slična pitanjima koja su se nalazila na Upitniku, a na koja su ispitanici odgovorili nakon što je sprovedena Tehnika na časovima obrade.

Cilj sprovođenja kvalitativne analize jeste da se potvrde podaci dobijeni kvantitativnom analizom. Podaci prikupljeni putem intervjuu većinom su prikupljeni putem Upitnika koji su ispitanici odradili nakon sprovođenja tehnike u ovom istraživanju, međutim, istraživač je želeo da to potvrdi i kvalitativnom analizom, kako bi stekao što bolji uvid u efikasnost sprovođenja pomenute tehnike u nastavi engleskog jezika.

Pored intervjuu, za kvalitativno istraživanje korišćena je sve vreme Tehnika posmatranja na časovima obrade i došlo se do sledećih zaključaka: nivo uživanja na časovima obrade u eksperimentalnoj grupi bio je mnogo veći nego u kontrolnoj grupi. Učenici eksperimentalne grupe bili su aktivniji i više su učestvovali u samoj nastavi nego što su to činili učenici kontrolne grupe. Učenici eksperimentalne grupe pokazali su veće interesovanje za učenjem te je utisak samog istraživača pozitivniji o eksperimentalnoj grupi.

7. Rezultati istraživanja

Dobijeni podaci pokazuju da je istraživanjem obuhvaćeno 48 ispitanika: 50% činilo je eksperimentalnu grupu i isto toliko kontrolnu grupu, što znači da je uzorak bio ujednačen.

7.1. Prosečno postignuće ispitanika na testovima

Prosečno postignuće obe grupe ispitanika na testovima znanja, posle primenjene Tehnike jednorečeničnog sažetka u nastavi, iskazano je putem aritmetičkih sredina i standardnih devijacija, na sumacionim skorovima, za svaki test posebno.

7.2. Razlika u postignuću na testovima između kontrolne i eksperimentalne grupe

Statistička značajnost razlike između kontrolne i eksperimentalne grupe u postignuću na testovima znanja proveravana je serijom t-testova za nezavisne uzorke, u kojima je nezavisna varijabla bila grupa (eksperimentalna/ kontrolna), dok su skup zavisnih varijabli činili skorovi na testovima. Razlika u postignuću na testovima između kontrolne i eksperimentalne grupe desila se upravo zbog činjenice da je u eksperimentalnoj grupi sprovedena Tehnika jednorečeničnog sažetka, koja je direktno dovela do boljih rezultata na testovima kod eksperimentalne grupe.

Tabela 1. Aritmetička sredina i standardna devijacija sumacionih skorova na testovima znanja

Test nakon Tehnike jednorečeničnog sažetka	Grupa	Broj ispitanika	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
	Eksperimentalna grupa	4	,0952	,64997
	Kontrolna grupa	4	,6667	,13270

Rezultati pokazuju da su na testu nakon Tehnike jednorečeničnog sažetka ispitanici iz eksperimentalne grupe u proseku postigli oko 8,1 poen, dok su ispitanici iz kontrolne grupe postigli 6,7 poena. Rezultati pokazuju da sprovođenje Tehnike jednorečeničnog sažetka direktno vodi do poboljšanja učenja i dobijanja boljih rezultata na testiranju (Cross & Angelo, 1993: 3).

Statistička značajnost razlike između dve grupe ispitanika u navedenim prosečnim postignućima (aritmetičkim sredinama) na testovima znanja, proverena je t-testovima za nezavisne uzorke (rezultati prikazani u tabeli 2).

Tabela 2. Razlika u postignutim rezultatima ispitanika između eksperimentalne i kontrolne grupe

	t-test	DF-stepeni slobode	p-nivo značajnosti	Razlika aritmetičkih sredina	Standardna greška razlike
Test nakon Tehnike jednorečeničnog sažetka	5,023	46	,000	1,4286	,28440
Završni test	2,794	46	,030	3,3794	2,21022

Dobijeni rezultati pokazuju da je razlika u postignuću ispitanika između eksperimentalne i kontrolne grupe statistički značajna za test urađen nakon primene Tehnike jednorečeničnog sažetka: $t=5,023$; Završni test, $t=2,794$. Pošto su sve razlike statistički značajne, a iz table 1 vidi se da su na svim testovima ispitanici iz kontrolne grupe postizali niže skorove, možemo reći da je tehnika primenjena u eksperimentalnoj grupi doprinele da njihovo postignuće na testu znanja bude statistički značajno veće. Na osnovu svih navedenih rezultata može se reći da ispitanici iz eksperimentalne grupe u proseku na svim navedenim testovima postižu više bodova od ispitanika iz kontrolne grupe, tako da je Opšta hipoteza istraživanja, koja glasi: „Primenom Tehnike jednorečeničnog sažetka u nastavi stranog jezika poboljšava se znanje stranog jezika“ – potvrđena.

7.3. Prosečni skorovi ispitanika eksperimentalne grupe na pitanjima završne ankete

Prosečno postignuće ispitanika na pitanjima završne ankete ispitivalo se tako što su se izračunale aritmetičke sredine za svaki odgovor. Pored aritmetičkih sredina, izračunata je i Standardna devijacija, kao mera raspršenja. Treba naglasiti da su minimalne vrednosti odgovora iznosile 1 bod, koliko je vrednovan odgovor pod *c) ne slažem se*, dok su maksimalne vrednosti odgovora za svako pitanje iznosile 3 boda, koliko je vrednovan odgovor pod *a) potpuno se slažem*.

Tabela 3. Minimalne i maksimalne vrednosti, aritmetičke sredine i standardne devijacije odgovora na stavke upitnika

	Minimum	Maksimum	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
Sprovedena metoda na časovima engleskog jezika povećala je moju svest o tome šta nisam razumeo/la u toku predavanja.	2,00	3,00	2,0952	,29710
Povratna informacija o mom znanju koju sam dobio/la nakon sprovođenja Tehnike pomogla mi je da bolje razumem ono sa čim sam zaista imao/la poteškoća.	1,00	3,00	2,8571	,47223
Sprovedena metoda i korišćeni instrumenti od koristi su mi za učenje i spremanje za dalje testiranje.	2,00	3,00	2,0476	,21554
Metoda mi je pomogla da bolje razumem gradivo na času.	2,00	3,00	2,8571	,35417
Korišćenje ove metode oduzima puno vremena na času.	1,00	2,00	1,0952	,29710
Ova metoda mi je pomogla da dobijem veću ocenu na kontrolnom zadatku.	1,00	3,00	2,7619	,61721
Preporučio/la bih nastavniku da primenjuje ovu metodu u nastavi.	2,00	3,00	2,8571	,35417

Na osnovu dobijenih rezultata u gornjoj tabeli, možemo zaključiti da su ispitanici u proseku najveću saglasnost pokazali sa sledećim tvrdnjama:

„Preporučio/la bih nastavniku da primenjuje ovu metodu u nastavi“, „Ova metoda mi je pomogla da dobijem veću ocenu na kontrolnom zadatku“ i „Povratna informacija o mom znanju koju sam dobio/la nakon sprovođenja Tehnike pomogla mi je da bolje razumem ono sa čim sam zaista imao/la poteškoća“. Svi navedeni odgovori imaju prosečan skor 2,8. Najmanju saglasnost ispitanici eksperimentalne grupe pokazali su s tvrdnjom „Korišćenje ove metode oduzima puno vremena na času“ (prosečan skor 1).

Navedeni rezultati daju nam za pravo da kažemo da je Hipoteza H1: „Ispitanici iz eksperimentalne grupe pokazuju izraženo zadovoljstvo korišćenjem specifične tehnike u nastavi stranog jezika“ – potvrđena.

Autor dodaje da je ova hipoteza potvrđena i kvalitativnom metodom. Ispitanici koji su učestvovali u intervjuu su odgovorima na postavljena pitanja potvrdili pomenutu hipotezu. Ispitanici su na intervjuu istakli da su zadovoljni sprovedenim tehnikama, da zahvaljujući sprovedenim tehnikama mogu bolje i brže da savladaju gradivo, da su nedoumice koje su postojale oko nekog dela gradiva upravo sprovođenjem tehnike uspeli da razreše.

Povezanost ukupnog zadovoljstva korišćenim tehnikama i uspeha na testovima kod eksperimentalne grupe ispitanika proverena je Pirsonovim koeficijentom linearne korelacije na sumacionim skorovima testova znanja, kao i na ukupnom skoru sa završne ankete, kojom je operacionalizovana varijabla Zadovoljstvo korišćenim tehnikama.

Tabela 4. Povezanost ukupnog zadovoljstava korištenim tehnikama i uspeha na testovima kod eksperimentalne grupe ispitanika

Test nakon Tehnike Jednorečeničnog sažetka	Ukupno zadovoljstvo korišćenim tehnikama	
	Pirsonov koeficijent korelacije - r	,425(**)
Nivo značajnosti- p	,005	

- p-nivo značajnosti: ** korelacije značajne na nivou 0.01

- * korelacije značajne na nivou 0.05

Rezultati pokazuju da je statistički značajan koeficijent korelacije dobijen između ukupnog zadovoljstva korišćenim tehnikama i testa urađenog nakon primenjene Tehnike jednorečeničnog sažetka. Ovaj koeficijent ima vrednost $r = 0,425$ i značajan je na nivou $p = ,005$. S obzirom na to da Pirsonov koeficijent korelacije može da ima vrednost od 0 do 1 ceo, ovde dobijeni koeficijent korelacije umerenog je intenziteta i pozitivnog predznaka. Ovakav rezultat znači da je povezanost ukupnog zadovoljstva korišćenom tehnikom i uspeha na testu urađenom nakon primene Tehnike jednorečeničnog sažetka kod eksperimentalne grupe ispitanika statistički značajna, ali umereno izražena. S obzirom na to da je koeficijent korelacije pozitivan, to znači da sa porastom zadovoljstva ispitanika korištenim tehni-

kama, linearno raste i njihov uspeh na testu urađenom nakon primene Tehnike jednorečeničnog sažetka.

Na osnovu ovih rezultata možemo reći da se Hipoteza H2: „Postoji statistički značajna povezanost uspeha na testovima znanja iz stranog jezika i zadovoljstva učenika nastavom“ – delimično prihvata.

I ovu hipotezu ispitanici su potvrdili kvalitativnom analizom. Učenici su u intervjuu potvrdili da su, zahvaljujući sprovedenoj tehnici, na testu dobili bolju ocenu i da bi voleli da i dalje primenjuju ovu tehniku, i to ne samo u nastavi stranog jezika, nego i na drugim predmetima.

Odgovori ispitanika potvrđuju da su zadovoljni nastavom, što potvrđuju i Kros i Anđelo (Cross & Angelo, 1993: 12) tvrdeći da se uspeh na testu znanja poboljšava ako su učenici zadovoljni nastavom.

8. Zaključak

Nakon istraživanja i rezultata dobijenih kvalitativnom i kvantitativnom metodom, smatra se da primena Tehnike jednorečeničnog sažetka u nastavi engleskog jezika donosi pozitivno iskustvo, kako za istraživača, tako i za ispitanike, u ovom slučaju učenike trećeg razreda Filološke gimnazije.

Uz pomoć testova kratkoročne retencije statistički je dokazano da su učenici eksperimentalne grupe uradili test bolje i da su se setili više informacije nakon sprovođenja Tehnike jednorečeničnog sažetka u nastavi engleskog jezika, nego što su to uradili učenici kontrolne grupe, u kojoj je sve vreme rađen tradicionalan pristup predavanju.

Posle kvantitativne i kvalitativne analize dokazano je i statistički da sprovođenje Tehnike jednorečeničnog sažetka čini nastavu engleskog jezika veoma efikasnom. Efikasnost tehnika ponekad se može videti čak i na istom času na kome se tehnika i sprovodi (Cross & Angelo, 1993: 4).

Primenom navedene tehnike učenici napreduju i poboljšavaju znanje stranog jezika i nivo uživanja na času je neuporedivo veći u poređenju sa časovima na kojima je vršen tradicionalan način predavanja (Cross & Angelo, 1993: 29) što su ispitanici putem intervju-a i završne ankete koju je istraživač sproveo nakon sprovođenja Tehnike i potvrdili.

Sprovođenje Tehnike jednorečeničnog sažetka u nastavi engleskog jezika uspelo je da oživi atmosferu na času stranog jezika i time je izgradilo nove odnose u učionici koji su motivisali učenike na efikasno učenje i prijateljsku saradnju.

Literatura

Anderson, S. *Classroom Assessment Workshop: Insight for Effective Teaching*. (<http://umesde.umes.edu/assessment/ref.htm>).

- Angelo, T. A. & Cross, K. P. (1993). *Classroom assessment techniques: A handbook for college teachers*. 2nd edition. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Brown, H. D. (1994). *Principles of Language Learning and Teaching*. Eaglewood Cliffs.
- Bujas, Ž. (2001). *Veliki hrvatsko-engleski rječnik*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- Harmer, J. (2007). *How to Teach English*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Harris, M. et al. (2001). *Opportunities Upper-intermediate - Class CD 1*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Harris, M. et al. (2002). *Opportunities Upper-Intermediate - Students' Book*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Hughes, A. (1989). *Testing for Language Teachers*. Cambridge. CUP.
- Dörnyei, Z. (2007). *Research Methods in Applied Linguistics*. Oxford. OUP.
- Madsen, H. S. (1983). *Techniques in Testing*. Oxford. OUP.
- Nunan, D. (1992). *Research Methods in Language Learning*. Cambridge. CUP.

Maja Lemajić

FEATURES AND ADVANTAGES OF THE TECHNIQUE ONE SENTENCE SUMMARY IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Summary: In this paper the author presents and describes the advantages and disadvantages of the contemporary teaching technique, One Sentence Summary. The present study confirms the effectiveness of the technique in the science teaching and highlights a significant impact on improving the quality of teaching. The author has applied the technique in the English language teaching and proved that it has a positive effect in learning a foreign language. The study included two groups of students, the experimental and the control group. This paper presents and explains the way in which the survey was conducted. To collect data for the research both qualitative and quantitative methods were used. It confirms that the technique, One Sentence Summary, has the positive impact and a great importance of foreign language teaching.

Key words: test, language, technique, research, results